

Director of Public Health Services ראש שרותי בריאות הציבור
www.health.gov.il

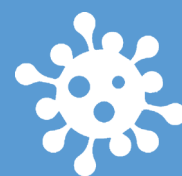
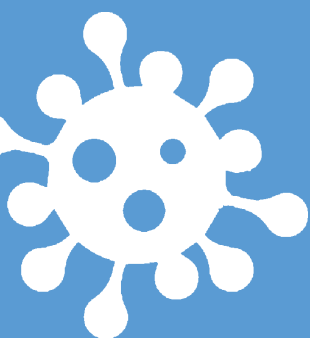

משרד
הבריאות
לחיים בריאים יותר

22.04.2020

דו"ח שירותי בריאות הציבור
על פעילות בתחום המשפחה, תינוקות,
פעוטות ותלמידי בתי הספר
בעת התפרצות מגפת הקורונה

כ"ח בניסן, התש"פ
22 אפריל 2020
209767720
(בתשובה נא ציין מספרנו)
מס' תיק - 21

הנדון: דו"ח שירותי בריאות הציבור על פעילות בתחום המשפחה, תינוקות, פעוטות ותלמידי בתי הספר בעת התפרצות מגפת הקורונה

רקע

אנו נמצאים בעיצומה של מגיפה עולמית של הנגיף CoV-SARS-2 שהחלה בדצמבר 2019, ועדים להעברה נרחבת ומתמשכת של הנגיף במדינות רבות בעולם. בעקבות אירועים אלו חל שינוי מהותי באורחות החיים בישראל ובעולם ושגרת החיים הופרה באופן משמעותי.

מעבר לטיפול בהתפרצות עצמה, שירותי בריאות הציבור מחויבים לפעול כשירות חיוני ולהמשיך את ליבת פעילות השגרה למניעה ראשונית גם בעת הזו, תוך דגש על חיסונים למניעת מחלות זיהומיות, וליווי מקצועי של ילדים ומשפחות בטיפות החלב ובשירותי בריאות התלמיד. זאת תוך התמודדות עם מצב דינאמי הדורש התייחסות והתאמה לצווים תכופים, הנחיות ושגרות עבודה משתנות.

הטיפול הניתן בטיפות החלב בעת המגיפה כולל:

1. טיפול ביילוד בסמוך ללידה.
2. מתן חיסוני שגרה
3. זיהוי וטיפול במצבי סיכון כגון איתור דיכאון לאחר לידה ואלימות במשפחה, טיפול בפגים ובאוכלוסיות נוספות הנמצאות בסיכון.

טיפות חלב

מתאריך 17/3/2020 טיפות החלב עובדות במתכונת משק לשעת חירום בהתאם למתווה ראש השירות <https://www.health.gov.il/Subjects/disease/corona/Documents/158430620.pdf>

לשכות הבריאות, העיריות וארבע הקופות הונחו לגבי הפעילות ואופן ההפעלה של טיפות החלב:

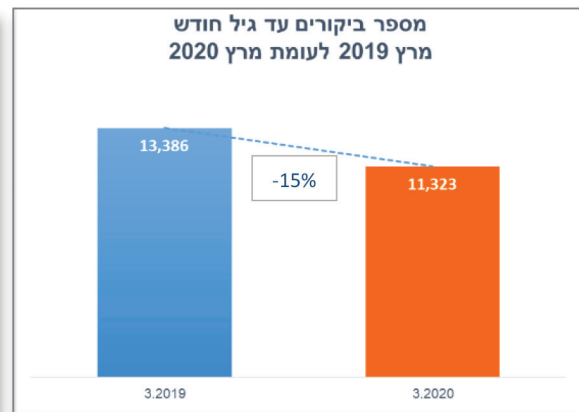
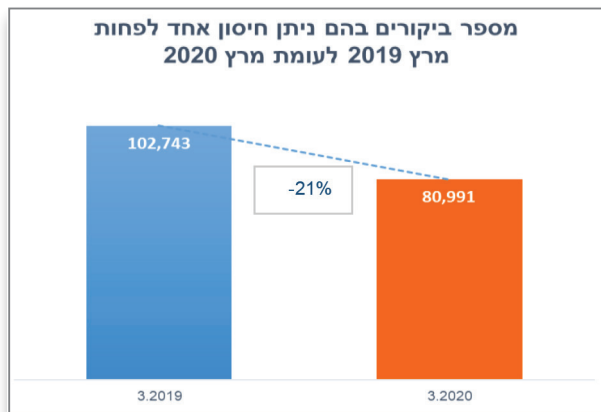
1. התאמת הפעילות בטיפות החלב תוך התמקדות בביקורים לאחר לידה ועד גיל חודש, חיסוני שיגרה בכל הגילאים ומתן מענה לאוכלוסיות בסיכון.
2. אופן הפעלת טיפות החלב: ניתנה הנחיה להפעיל את טיפות החלב בשתי משמרות בין השעות 07:30 - 19:00 בטיפות חלב בהן עובדות יותר משתי אחיות, ובכך למנוע התקהלויות של מטופלים.
3. הנחיות לציבור הרחב: מטופלים נדרשו להימנע מכניסה לטיפת חלב בליווי אנשים נוספים ובמידה ויש להם תסמינים נשימתיים או חום.

במשרד הבריאות, קופות החולים ובעיריות ירושלים ותל אביב 938 טיפות חלב. כל טיפות החלב פתוחות, למעט מצבים בהם קיימות נסיבות נקודתיות המונעות את הפעלתן, כגון טיפות חלב באזורי סגר או מצב שבו הצוות בבידוד בעקבות חשיפה לחולה. מבוצע מעקב תדיר בנושא זה בכל הארץ, ושיעור טיפות החלב הסגורות אינו עולה על 5%. בכל המקרים בהם טיפת חלב הייתה סגורה, ניתן מענה למטופלים בטיפת חלב אחרת, והודעות על כך נמסרו מראש למטופלים. גם בקופ"ח ניתן השירות בטיפות החלב במתכונת המותאמת למצב.

ממצאים:

ביקורים לאחר לידה בטיפת חלב

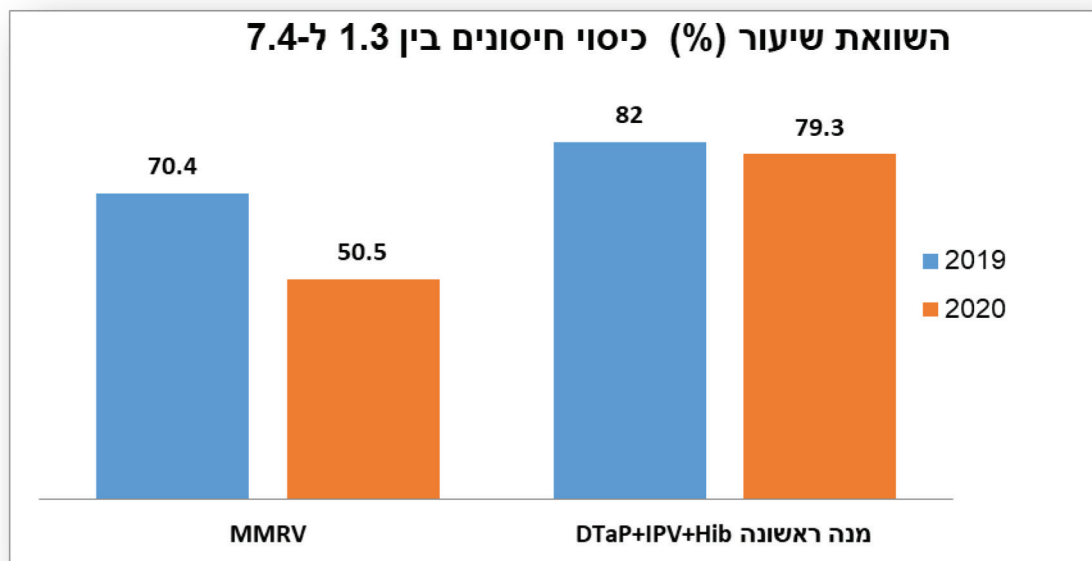
למרות הגבלות על תנועת האזרחים במרחב הציבורי וחששות ההורים, על פי נתוני התיק הממוחשב בתכנת "מחשבה בריאה" נצפתה ירידה מתונה של 15% בביקורים לאחר לידה ועד גיל חודש. ירידה מדאיגה של 21% נצפתה בביקורים בהם ניתן לפחות חיסון אחד. ירידה זו מדגישה את הצורך לפעול מול משפחות לחידוד חשיבות ההגעה לביקורים בטיפות החלב, פעילות המפורטת בהמשך.

כיסוי חיסונים נבחרים בטיפות חלב

בכדי לבחון את השפעת המצב על פעילות טיפות חלב, בדקנו את השינויים בשיעור חיסונים שניתנו בין התאריכים 1.3-7.4.2020 בהשוואה לאותה התקופה אשתקד על פי התיעוד בתיק הממוחשב בתכנת "מחשבה בריאה". בחרנו להציג את נתוני ההתחסנות במנה הראשונה (בגיל 10 שבועות) של החיסון המחומש, (דיפתריה, טטנוס, שעלת, פוליו והמופילוס אינפלואנזה b) ובחיסון MMRV (אדמת, חצבת, חזרת, אבעבועות רוח) בגיל 13 חודשים כדי לבחון שתי קבוצות גיל שונות. בנוסף, לאור התפרצות החצבת בשנת 2019, חשוב לבחון את ההתמדה לחיסון נגד חצבת.

בחיסון בגיל 10 שבועות נצפתה ירידה של כ- 3% בלבד בהשוואה לשנה הקודמת, לעומת זאת, בחיסון בגיל שנה נצפתה ירידה של כ- 20%.

הירידה בכיסוי החיסונים, ובעיקר בחיסון הכולל את תרכיב החצבת (MMRV) מעלה חשש להתפרצות של מחלה זיהומית נוספת על ה-COVID-19 ויש צורך להגביר את הפעולות ליישוג מטופלים לצורך מתן חיסונים בטיפות חלב. פעילות זו מפורטת בהמשך.

איתור דיכאון לאחר לידה

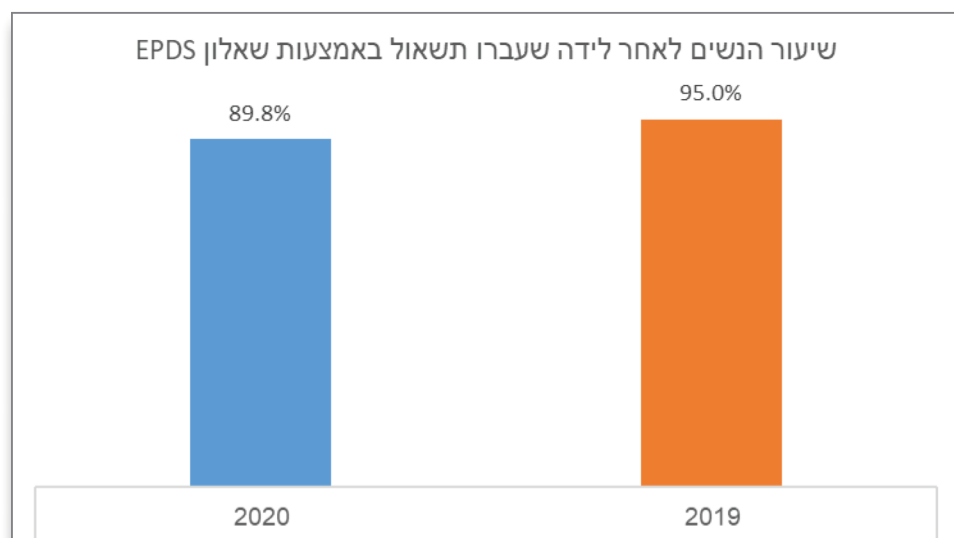
תקופת ההיריון והתקופה הסב-לידתית הן תקופות משמעותיות בחיי האישה והמשפחה, המאופיינות בשינויים גופניים, רגשיים והתנהגותיים. יש להניח שנשים הסובלות ממצוקה רגשית לאחר לידה, סובלות עוד יותר בתקופה הזו בשל החרדה הכללית מהמגפה, הבידוד והריחוק מגורמים תומכים כמו משפחה. בטיפות החלב מבוצע אומדן להערכת מצבה הרגשי/הנפשי של האישה לאחר לידה, כחלק מהמעקב הבריאותי. פעילות זו נמשכה במסגרת הפעילות במצב חירום.

להלן השוואה של הפעילות בנושא איתור דיכאון לאחר לידה בין התאריכים 1.3-7.4 בשנים 2019 ו-2020. נבחנו שלושה היבטים של הפעילות: ביצוע שאלון לאיתור דיכאון, שיעור הנשים שהתשאול מזהה בהן מצב סיכון לדיכאון ושיעור הנשים שנמצא חשש למצב אובדני. מספר הנשים שעברו תשאול בתקופה זו בשנת 2019 - **70,491**, ובשנת 2020 - **63,658**.

בשנת 2019 בתקופה הנבדקת אותרו 3,111 נשים בסיכון, ובשנת 2020 - 2,847 נשים.

כמו כן בשנת 2019 אותרו 245 נשים בסיכון לאובדנות, ובשנת 2020 - 243 נשים. ניתן לראות שלא חלה ירידה משמעותית בשיעור הנבדקות ובשיעור הנשים בחשד לדיכאון (ציון כללי מעל 10) ותשובה חיובית על מחשבות אובדניות בשאלון.

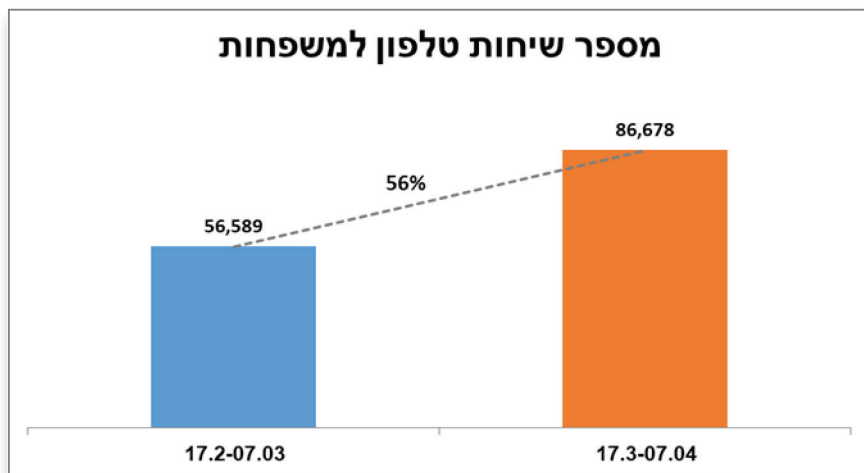
נוכחנו כי בחלק מהמקרים קיימת בעיה במתן שירותים לנשים שאותרו בחשד לדיכאון לאחר לידה והופנו להמשך טיפול מחוץ לטיפת חלב. אנו נמצאים בקשר עם המחלקה לעבודה סוציאלית במשרד הבריאות, למתן מענה מול מערכי העבודה הסוציאלית בקופות החולים לזיהוי מתן פתרון ישים, בכל מקרה בו לאישה אין מענה מתאים.

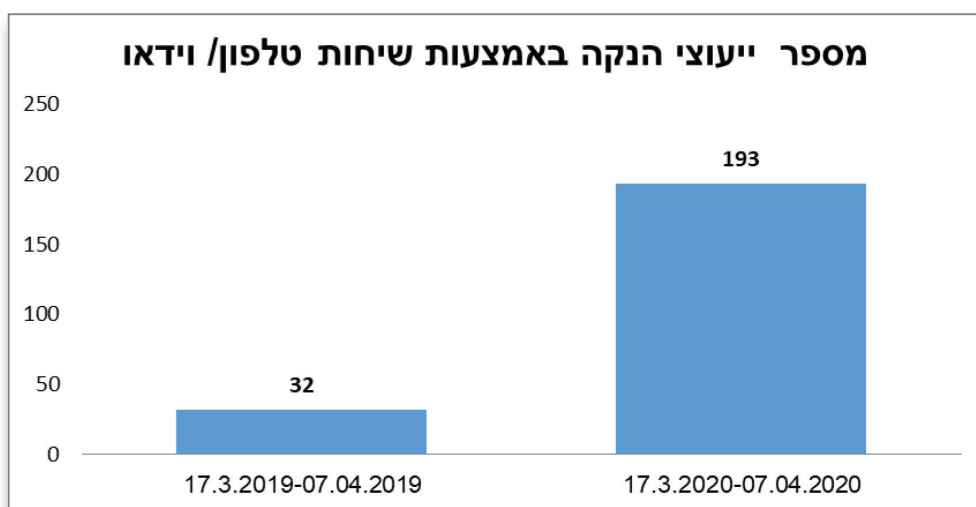

פעילויות לעידוד הגעת מטופלים לטיפות חלב:

1. נשלחו הודעות ותזכורות SMS לכל ההורים המטופלים בטיפות החלב עם מידע על חשיבות הביקור הראשון לאחר הלידה והמשך קבלת שגרת החיסונים - בתאריך 20/4/20 נשלחו מסרונים נוספים למטופלים שלא הגיעו לתור בטיפת חלב עם תזכורת לקביעת תור בדגש על חשיבות החיסונים.
2. הלשכות הונחו לבצע יישוג טלפוני ע"י אחיות טיפת חלב. להלן נתונים על מספר שיחות הטלפון בפרק זמן זה בחודשים פברואר ומרץ 2020. שיחות הטלפון כוללות שיחות לבירור סיבות לאי-הגעה, עידוד הגעה, מענה לשאלות והדרכה בנושאים שונים.

בנוסף, הוגברה הפעילות המקוונת עם המשפחות. להלן השוואה במספר ארועי יעוץ הנקה מקוונים- השוואת תקופה מקבילה 2019-2020:

הנקה וחלב אם הם בעלי תרומה ייחודית לגדילה, לבריאות ולהתפתחות התינוק, הילד ולבריאות האם, ולכן עידוד, תמיכה ושמירה על ההנקה הם עניין של בריאות הציבור. ישנם מצבים מוגדרים בהם קיים צורך במתן יעוץ הנקה. היעוצים ניתנים על ידי אחיות בעלות הכשרה ייעודית בנושא הנקה.

עדכונים והנחיות לעבודה בטיפת חלב בתקופת הקורונה בשיתוף המחלקה לאם וילד

בעת החירום יש חשיבות רבה להוציא עדכונים והנחיות בהתאם לצרכים שהתעוררו. מצ"ב הקבצים הרלוונטיים.

1. [דגשים בהנחיות לטיפול באוכלוסיות בסיכון וביקורי בית](#) - (בהמשך להנחיות למתן שירות בעת התמודדות עם נגיף קורונה החדש, הנחיות ראש שירותי בריאות הציבור). 19.3.2020

2. [מתווה לביצוע בדיקות סקירה לילודים הנמצאים בבידוד בקהילה במסגרת מצב החירום](#) - תחלואת ה-COVID-19. 25.3.2020.

3. [הנחיות לעבודה בטיפת חלב בעקבות שחרור מוקדם לאחר לידה מבתי חולים](#) - 25.3.2020

4. עדכון ידע בנושא צהבת ילודים ומעקב גדילה למרכזות אם וילד ממשרד הבריאות, העיריות ונציגי קופות החולים, בדגש על טיפול ומעקב בילוד לאור העלייה בשיעור השחרור המוקדם לאחר הלידה. 7.4.2020.

בנוסף, נכתבו חומרי מידע חדשים בנושאים שונים שיופצו באמצעות מסרון למשפחות לילדים בגילאים 3-6 שנים, מדובר במשפחות שעל פי המתווה לא מגיעות לטיפת חלב.

מצורף קישור: <http://go.gov.il/healthy-kids>

קבוצות הדרכת הורים בזום בלשכת הבריאות

חלק משמעותי מפעילויות טיפת חלב הינה עבודה עם קבוצות הורים. בהתאם להנחיות למניעת התקהלות, החלה פעילות של הנחיית קבוצות הורים בצורה מקוונת. פעילות זו מתבצעת במחוזות אשקלון וחיפה וכעת קיימת התעניינות ורצון להרחיבה למקומות נוספים.

להלן מספר דוגמאות לקבוצות הורים וירטואליות שקוימו בשבועות האחרונים, או שמתוכננת להתקיים בשבועות הקרובים.

1. בטיפות חלב מתקימות קבוצות תמיכה לאימהות מניקות באופן קבוע. כעת הקבוצות ניתנות בזום בחלק מהמחוזות בהנחיית אחות טיפת חלב, יועצת הנקה.
2. קשר באמצעות מגע: מפגש בזום עם אימהות מהערים: אשקלון אשדוד ושדרות. 4 מפגשים של שעה וחצי. המפגשים מועברים ע"י אחות שעברה הכשרה בנושא. האחות מדריכה ומדגימה על בובה והאימהות עם התינוקות בביתם על מזרונים.
3. שינה של תינוקות ופעוטות, המפגש מועבר על ידי אחות יועצת שינה בוגרת קורס על בסיסי בנושא זה. המפגש בזום מאפשר לאימהות להציף קשיים ולשתף אימהות נוספות בחוויות גם בתקופת התמודדות בשינה בעת התפרצות הקורונה.

מוקד טיפת חלב

בישראל נולדים בכל שנה כ- 188,000 תינוקות, כ- 30% מהם ילד ראשון למשפחה. במטרה להנגיש שירותי טיפת חלב להורים עם ילדים מלידה עד גיל 6 בשעות הערב ובימי שישי, כשטיפות החלב סגורות, הוחלט להקים מוקד טיפת חלב טלפוני. מטרת המוקד היא לספק מענה קו ראשון להורים בכל הנושאים בתחום אחריות של טיפת חלב שניתן לתת בהם ייעוץ מרחוק, בשעות בהם טיפות חלב סגורות ולאפשר להורים לקבל ייעוץ מקצועי בתת התמחויות כגון - שינה והנקה.

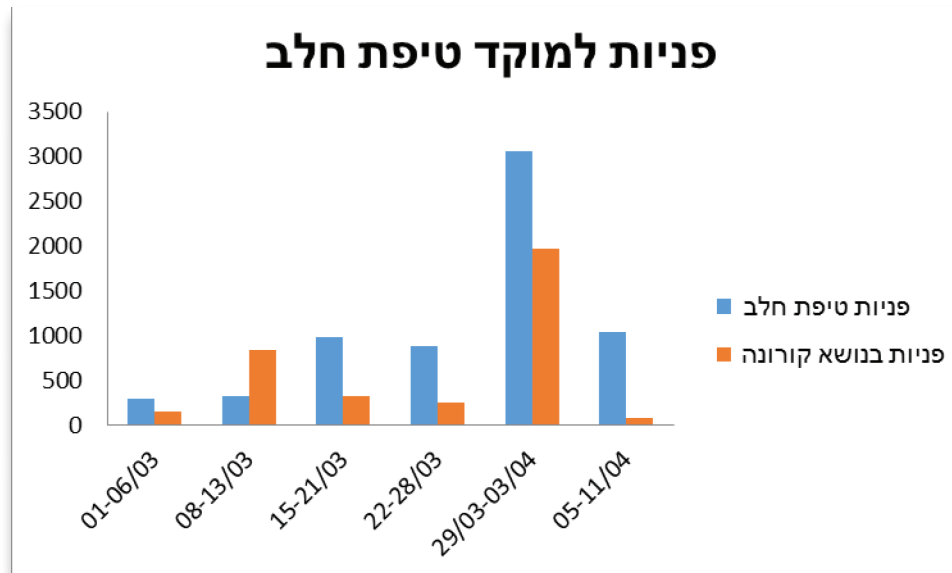
צוות המוקד

המוקד הטלפוני מאויש ע"י 26 אחיות טיפת חלב מוסמכות בעלות הכשרה על בסיסית בבריאות הציבור, יועצות הנקה, יועצות שינה, ודיאטנית מומחית לגיל הרך.

המענה שניתן

צוות המוקד מספק ייעוץ טלפוני מקצועי וזמין בהסתמך על המידע הקליני המצוי ברשומה הרפואית, וזאת לאחר הזדהות כנדרש. ההמלצות מותאמות ומבוססות על פרמטרים אישיים ועדכניים מתוך הרשומה ומתועדות בה על מנת לאפשר רצף הטיפול עם תחנת "האם". המוקד פועל מזה כשלושה חודשים, ונתן מענה ל 4,266 פניות הורים בנושאים אשר בתחום אחריות טיפות החלב כגון: הטיפול ברך הנוולד, תופעות לוואי לאחר חיסונים, התפתחות, הנקה, תזונה, בכי, בעיות בשינה, משכב לידה, ביסוס ארוחות, חשיפה למזונות ועוד.

מוקד טיפת חלב החל לפעול במתכונת הרצה בפברואר 2020. מסוף חודש פברואר הצוות, ביוזמת מנהלת המוקד, התגייס למתן מענה גם בנושא nCoV-19 במטרה להקל על העומס במוקד "קול הבריאות". 25 אחיות המוקד עברו הכשרה ותודרכו על בסיס יומי בנושא. לאור פניות רבות של הציבור תוגברו המשמרות במוקד ועלה הצורך להעביר חלק מהאחיות לעבודה מהבית שבוצע בצורה הדרגתית. המוקד עבד בחול המועד פסח ובערבי החג, כאשר בחול המועד המוקד פעל 12 שעות, נתן מענה ל-271 תינוקות חדשים ששחררו מוקדם מבית החולים והפנה לטיפות החלב התורניות.

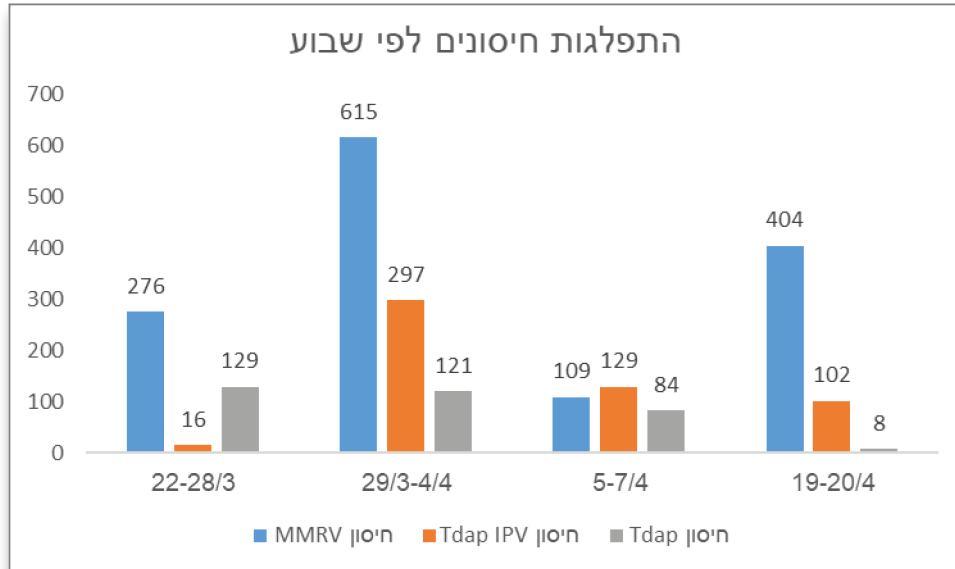
שירותי בריאות התלמיד

סגירת בתי הספר ב- 20.3.2020 הביאה להפסקת מתן החיסונים לתלמידים בבתי הספר.

ב-17.03.20 הוכרז על עבודה בשירותי בריאות התלמיד במתכונת משק לשעת חירום, במתכונת זו לא נערכות בדיקות סינון הנערכות בשירותי בריאות התלמיד וניתנים חיסוני שגרה בעדיפות לחיסונים הבאים: חיסון נגד חצבת חזרת אדמת ואבעבועות רוח (MMRV), חיסון נגד דפטריה טטנוס שעלת ושיתוק ילדים (Tdap IPV), חיסון נגד דפטריה טטנוס ושעלת (Tdap)

החיסונים מתואמים באופן פרטני לתלמידים ונערכים במתארים כגון טיפות חלב, בתי ספר, מתנ"ס בהתאם להנחיות משרד הבריאות ובשיתוף פעולה עם הרשויות המקומיות.

בנוסף ניתנים שיעורי חינוך לבריאות לתלמידים במתכונת למידה מרחוק בנושא היגיינה בימי הקורונה וחשיבות מתן חיסוני שגרה. בנוסף, האחיות המנהלות את תחום בריאות התלמיד אחראיות על ריכוז פניות ממשרד החינוך לשאלות וסוגיות לאופן מימוש הצווים והתקנות לשע"ח, הסברה וכתובת מתווה לחזרה מדורגת לשגרה ל"יום שאחרי" הקורונה.

8-16/04 חג פסח לא נפתחו מרכזי חיסונים

סיכום:

גם בעת התפרצות נגיף הקורונה נדרש משירותי בריאות הציבור להמשיך ולשמור על שירותים חיוניים תוך התאמת הפעילות למצב דינאמי, ניהול כח אדם באופן מושכל ותיעוד הפעילות וביצועה בסביבה בטוחה עבור הצוותים והמטופלים תוך שמירה על כללי הריחוק החברתי. בדו"ח זה הוצגו הפעילויות שבוצעו עד כה, תוצאות פעילויות אלו, ומסקנות לביצוע. אנו נמשיך במתן שירות מותאם בטיפות החלב ובתי הספר עד לחזרה לשגרה, תוך ניטור מתמיד, שקיפות ומציאת פתרונות יצירתיים לסוגיות שעולות.

בכבוד רב,

ליאורה ולינסקי

אחות מפקחת ארצית בבריאות הציבור

העתק:

חה"כ הרב יעקב ליצמן, שר הבריאות
 מר משה בר סימן טוב, מנכ"ל משרד הבריאות

מנכ"לי משרדי הממשלה
פרופ' איתמר גרוטו, המשנה למנהל הכללי
פרופ' סיגל סדצקי, ראש שרותי בריאות הציבור
חברי הנהלה מורחבת, משרד הבריאות
חברי צוות מיעץ למדיניות איתור וניטור נגיף הקורונה בישראל
חברי צוות מיעץ למדיניות דיגום וסיקור נגיף הקורונה בישראל
ד"ר ורד עזרא, ראש חטיבת הרפואה
ד"ר ארז און, ראש חטיבת המרכזים הרפואיים הממשלתיים
ד"ר אסנת לוקסנבורג, מנהלת החטיבה לטכנולוגיות רפואיות, מידע ומחקר
גב' מאיה גולן, עוזרת בכירה למנכ"ל משרד הבריאות
מר נעם ויצנר, יועץ בכיר למנכ"ל הבריאות
מר דב פסט, סמנכ"ל בכיר למינהל ומשאבי אנוש
גב' שרה שטרייספלד, מנהלת תחום בכיר מנהל ומשאבי אנוש
ד"ר אודי קלינר, סגן ראש שירותי בריאות הציבור
ד"ר ענת צוראל פרבר, לשכת ראש שירותי בריאות הציבור
ד"ר אורלי ויינשטיין, אחראית על הרכש הרפואי לקורונה
ד"ר אמיליה אניס, מנהלת האגף לאפידמיולוגיה
פרופ' ליטל קינן-בוקר, מנהלת המרכז הלאומי לבקרת מחלות
ד"ר בעז לב, יו"ר הצט"מ / חברי וועדת הצט"מ
ד"ר טל ברוש, מזכיר הצט"מ
גב' עינב שימרון- גרינבוים, סמנכ"לית הסברה ויחסים בינלאומיים
מר אייל בסון, דובר משרד הבריאות
מר ודים פרמן, סמנכ"ל לתכנון, תקצוב ותמחור
עו"ד אורי שוורץ, היועץ המשפטי, משרד הבריאות
עו"ד מיכל גולדברג, סגנית בכירה ליועץ המשפטי
ד"ר סיגל ליברנט-טאוב, ראש האגף לרפואה כללית, משרד הבריאות
ד"ר הדר אלעד, ראש אגף רפואה קהילתית, משרד הבריאות
ד"ר אירית לקסר, ראש האגף לגריאטריה
ד"ר טל ברגמן, ראש האגף לבריאות הנפש

הופאי המחוזות והנפות
מנהלי מחלקות בריאות הציבור
ד"ר דינה נוף, יועצת בכירה לנושא המעבדות משבר הקורונה
פרופ' אלה מנדלסון, מנהלת המעבדה המרכזית לנגיפים, משרד הבריאות
ד"ר נועה טיימן ירדן, סגנית מנהלת המחלקה למעבדות, משרד הבריאות
גב' אילנה סטולרמן, סגנית אחות מפקחת ארצית בבריאות הציבור
גב' בלה אלרן, עוזרת מפקחת ארצית בבריאות הציבור בתחום אפידמיולוגיה
גב' רוית ברוך, ע/מפקחת ארצית בתחום אם וילד
גב' יפית יצחקי, אחראית ארצית תחום בקרה בריאות התלמיד
גב' גילה אודסקי מנהלת מוקד ארצי טיפת חלב
גב' שיר ווגמן, עוזרת מפקחת ארצית בבריאות הציבור
ד"ר שי רייכר, מנהל תחום ניהול סיכונים, שירותי בריאות הציבור
ד"ר שושי גולדברג, אחות ראשית ארצית וראש מינהל הסיעוד
מר מוריס דורפמן, ראש חטיבת רגולציה ובריאות דיגיטלית
מגר' הדס רותם, מנהלת אגף הרוקחות
גב' נועה חסדאי, מנהלת חמ"ל הבריאות הלאומי, האגף לשעת חירום
מר רן אדלשטיין, מנהל המערך הלוגיסטי, האגף לשעת חירום
גב' רונית רינגל, מנהלת תחום הערכות רפואה בקהילה ותכנון פריסת כוח אדם בשעת חירום
גב' איילת גרינבאום, מנהלת אגף השירות, אגף להבטחת איכות
פרופ' מיטשל שוואבר, מנהל היחידה הארצית למניעת זיהומים
פרופ' יהודה כרמלי, מנהל המרכז הארצי למניעת זיהומים ועמידות לאנטיביוטיקה
מר אלי בין, מנכ"ל מד"א
ד"ר רפי סטרוגו, סמנכ"ל רפואה, חברת מד"א
מנהלי בתי החולים הכלליים
מנהלי בתי חולים גריאטריים
מנהלי בתי חולים פסיכיאטריים
מנכ"לי קופות חולים
מנהלי אגף רפואי בקופות החולים
פרופ' מיקי שרף, סמנכ"ל וראש חטיבת בתי חולים, שירותי בריאות כללית
ד"ר יוסי נגה, ראש אגף הרפואה, חטיבת בתי החולים בכללית, שירותי בריאות כללית
גב' שרית יערי, מנהלת המחלקה לבקרה על שירותים רפואיים בקהילה, מינהל רפואה אגף קהילה

מר יאיר חברוני, מנהל תחום בכיר שירותי חירום והצלה, אגף רפואה כללית
גב' שני דהן, מנהלת תחום מוקד "קול הבריאות"
ד"ר אווה אברמוביץ, ראש ענף בריאות הצבא
פרופ' חגי לוי, יו"ר האיגוד לרופאי בריאות הציבור
ד"ר מיכל שני, יו"ר האיגוד לרפואת המשפחה
פרופ' אבישי אליס, יו"ר האיגוד לרפואה פנימית
פרופ' שי אשכנזי, יו"ר האיגוד הישראלי לרפואת ילדים
פרופ' מירי וינברגר, יו"ר האיגוד הישראלי למחלות זיהומיות
ד"ר אבי פרץ, יו"ר האיגוד הישראלי למדעי המעבדה הרפואית
ד"ר שמעון ברק, יו"ר החברה הישראלית לפדיאטריה אמבולטורית
ד"ר עדי קליין, יו"ר החברה הישראלית לפדיאטריה קלינית
סנ"צ בוריס זיו, מ"מ קרפ"ר משטרת ישראל
גנ"מ ליאב גולדשטיין, קרפ"ר שירות בתי הסוהר
מנהלי מעבדות בריאות הציבור
מנהלי אגפי מעבדות רפואיות בבתי חולים
מנהלי אגפי מעבדות רפואיות בקופות החולים
מנהלי מעבדות רפואיות פרטיות
פרופ' חגי ציון, יו"ר ההסתדרות הרפואית
גב' אילנה כהן יו"ר הסתדרות האחים והאחיות בישראל
חמ"ל מערכת הבריאות